

Geografia i Història

Plantejament general de l'àrea

1r, 2n i 3r d'ESO

Curs 2022/23

Aguil·les Rubio Villalvilla

**aire
libre**

Cooperativa
d'ensenyament

Preguntes d'un treballador que llegeix

Qui va construir Tebes, la ciutat de set portes?

Als llibres hi ha noms de reis.

Van arrossegar els reis els blocs de pedra?

I babilònia, tantes vegades destruïda...

Qui la va reconstruir tantes vegades? En quines cases

De la daurada Lima vivien els constructors?

On anaven el vespre, allí on quedava llesta la muralla xinesa,

Els paletes? La gran Roma

És plena d'arcs de triomf. Qui els va alçar? Sobre qui

Vam triomfar els Cèsars? Tenia la tan cantada Bizanci

Només palaus per als qui l'habitaven? Fins i tot a la llegendària Atlàntida,

La nit en què el mar la va engolir, aquells que s'ofegaven

Cridaven els seus esclaus.

El jove Alexandre va conquerir l'Índia.

Ell tot sol?

Cèsar va colpir els gals.

No tenia almenys un cuiner al costat seu?

Felip d'Espanya va plorar quan es va perdre

La seva flota. No va plorar ningú més?

Frederic II va vèncer la Guerra dels Set Anys.

Qui més la va vèncer?

Cada pàgina, una victòria.

Qui en va coure el festí?

Cada deu anys, un gran home.

Qui va pagar les despeses?

Tantes històries.

Tantes preguntes.

Bertold Brecht

Introducció

A tota la Secundària resulta imprescindible adquirir uns coneixements mínims sobre els principals períodes de la Història de la Humanitat. Però tan important com això és aconseguir adquirir uns hàbits de treball i unes tècniques d'aprenentatge adequades. De res serveix "saber" tal o qual contingut si després no entenem un text, no podem interpretar una gràfica o ens resulta impossible organitzar la informació de què disposem. En definitiva, i tal i com ha estat la dinàmica de l'assignatura en altres anys, ens interessa assentar el contingut i, sobretot, consolidar els processos d'adquisició dels coneixements. Per aquest motiu, la metodologia i els recursos de que anem a disposar han de ser amples i diversos, per tal que l'alumnat pugui construir a poc a poc, i interioritzar-ne, la informació.

D'altra banda, la profunditat de la matèria i la pròpia evolució intel·lectual de l'alumnat ens obliga a fer un pas endavant en quant als objectius pedagògics de l'àrea, ja no es tracta únicament de construir el coneixement, que no és poc, sinó d'interpretar-lo. Això, en definitiva, és la Història. No és una successió de fets, sinó la interpretació que fem d'aquests. D'aquesta forma, la utilització de textos, gràfics i mapes es converteix en l'element clau per a analitzar, amb la base teòrica prèvia, cada moment històric.

Sobre el professor

El professor de Geografia i Història en 1r, 2n i 3r d'ESO és (soc) Aquil·les Rubio. Soc Llicenciat en Història per la Universitat d'Alacant, i treballo a Aire Llibre des del curs 1998/99. En aquests 24 anys de docència m'he encarregat en un o altre període de diverses àrees i funcions a més de la Geografia i Història: Filosofia, Jocs de Lògica i Estratègia, Taller de la Geògrafa i la Historiadora, Ètica, Cultura Clàssica, Tutoria, Cap d'Estudis, Consell Rector, Delegat Sindical i Coordinador d'Igualtat.

A més de professor en la Cooperativa, dedique bona part del meu temps a la investigació, centrada en diverses perspectives de la deportació als camps nazis, des de la trajectòria del veïnat de la comarca de l'Alacantí deportat als camps, a la visió de gènere de la deportació. De manera paral·lela a la investigació més acadèmica, participe en diversos col·lectius de Memòria Històrica i Antifeixista, com ara l'Amical de Mauthausen, la Xarxa Mai Més, el Casal Popular Tio Cuc, o la Xarxa d'Educació i Memòria.

Metodologia

Mitjançant l'exposició oral, el professor centrarà i introduirà l'alumnat en el tema a desenvolupar diàriament, així com repassarà breument allò exposat en dies anteriors. A partir d'aquí, l'alumnat haurà de completar per escrit el seu Pla de Treball amb les aportacions orals del professor, les idees i participació de l'alumnat, la utilització de fotocòpies, el suport d'altres tipus de fonts (mapes, Atles, imatges, plànols, gràfiques...) i la realització d'activitats escrites, orals, individuals i escrites.

Per a organitzar tot el conjunt de fulles, anotacions, fotocòpies, etc, l'alumnat disposarà d'una carpeta de fundes de plàstic amb la qual ordenar, seguint el guió inicial, el conjunt de material.

Així mateix, al llarg del curs la plataforma online Aules servirà com a diari de classe des de la qual ordenar i descarregar tot el material lliurat en classe.

Així mateix, cada sessió serà introduïda per la lectura en veu alta d'una novel·la o una poesia.

Objectius generals de l'àrea

¿Como va a ser compleja la relación entre el todo y las partes? Sólo hay una, y es evidente: el todo es la suma de las partes, eso lo sabe hasta un niño de primaria.

(...) El todo no tiene por qué equivaler a la suma de las partes. De hecho, podríamos decir que el todo sólo es el resultado de la suma de las partes cuando las partes se ignoran entre sí.

Cuando las partes se interrelacionan, el resultado puede ser igual, mayor o menor que la suma de esas partes.

Porque dos y dos no son necesariamente cuatro, no siempre, no en todas las circunstancias, no por fuerza, no a toda costa. Cuando lo comprendáis, estaréis en condiciones de comprender muchas cosas más. Y sin embargo, el hábito de obtener un cuatro de la suma de dos y dos estaba demasiado arraigado en el mecanismo de sus conocimientos como para que logaran desalojarlo sin resistencia.

(...) Dos y dos son cuatro, ésa es la tradición, el prestigio, el hábito, la verdad absoluta, legendaria, que no se deja desalojar sin resistencia. Dos y dos son cuatro y las cuentas salen, arrojan un número perfecto, redondo, entero, sin el insidioso fastidio de los decimales.

Almudena Grandes. El corazón helado

Anàlisi de la informació i síntesi dels resultats del treball utilitzant diverses tècniques (resums, esquemes, síntesis, mapes, gràfics).

Utilització de recursos audiovisuals per a concretar autònomament les principals característiques dels fenòmens històrics a estudiar.

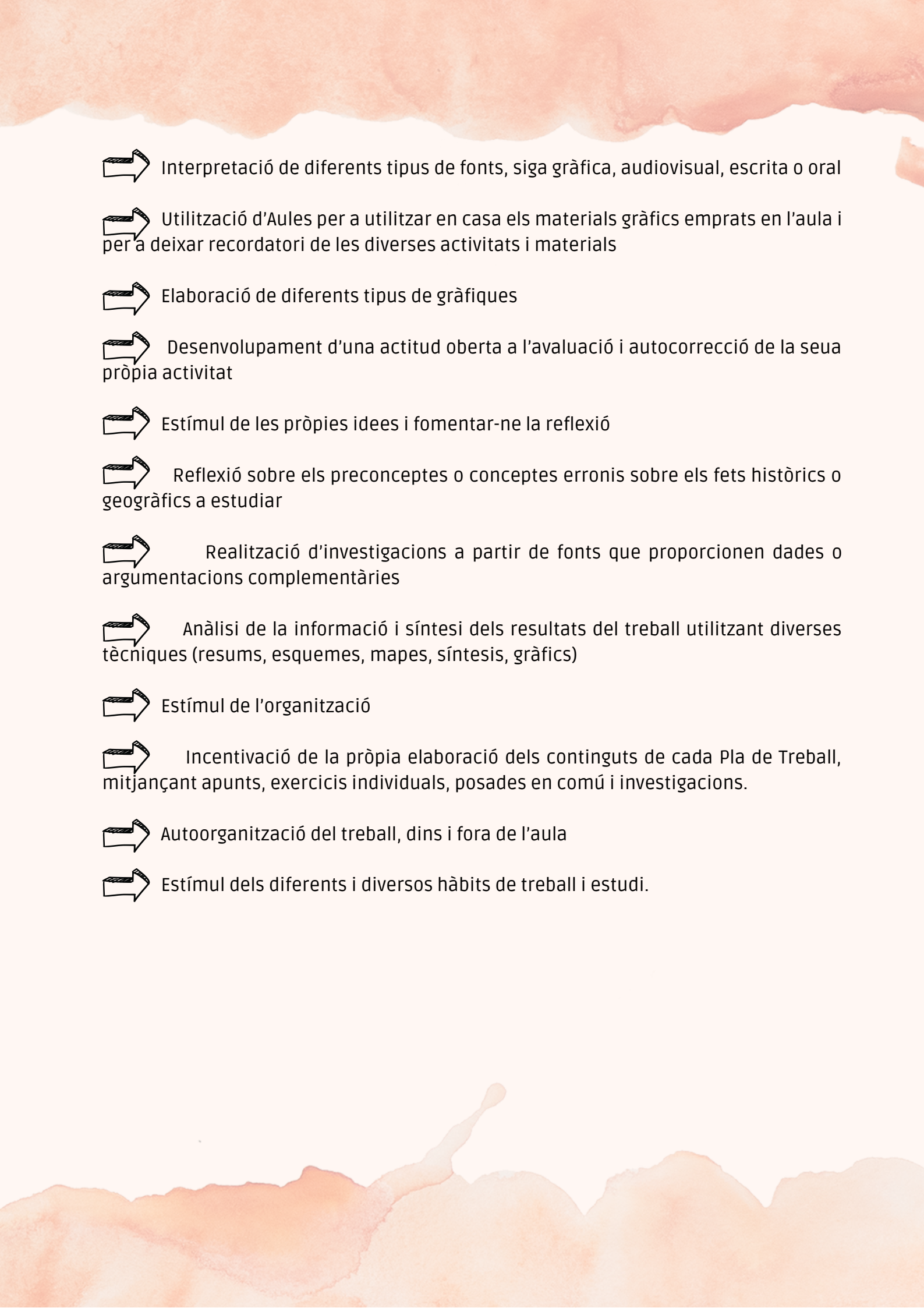
Identificació de la diversitat política i cultural del món.

Situació cronològica i espacial de les principals civilitzacions i societats de la Història de la humanitat, i utilitzar els coneixements essencials d'aquestes per a comprendre alguns dels seus vestigis característics.

Identificació i relació de les causes que expliquen l'evolució, transformació o desaparició de les diferents societats estudiades.

-
- ➔ Interpretació de diferents tipus de fonts, siga gràfica, audiovisual, escrita o oral
 - ➔ Utilització d'Aules per a utilitzar en casa els materials gràfics emprats en l'aula i per a deixar recordatori de les diverses activitats i materials
 - ➔ Elaboració de diferents tipus de gràfiques
 - ➔ Desenvolupament d'una actitud oberta a l'avaluació i autocorrecció de la seua pròpia activitat
 - ➔ Estímul de les pròpies idees i fomentar-ne la reflexió
 - ➔ Reflexió sobre els preconceptes o conceptes erronis sobre els fets històrics o geogràfics a estudiar
 - ➔ Realització d'investigacions a partir de fonts que proporcionen dades o argumentacions complementàries
 - ➔ Anàlisi de la informació i síntesi dels resultats del treball utilitzant diverses tècniques (resums, esquemes, mapes, síntesis, gràfics)
 - ➔ Estímul de l'organització
 - ➔ Incentivació de la pròpia elaboració dels continguts de cada Pla de Treball, mitjançant apunts, exercicis individuals, posades en comú i investigacions.
 - ➔ Autoorganització del treball, dins i fora de l'aula
 - ➔ Estímul dels diferents i diversos hàbits de treball i estudi.

Continguts

Loa del estudio

¡Estudia lo elemental! Para aquellos
cuya hora ha llegado

no es nunca demasiado tarde.

¡Estudia el «abc»! No basta, pero
estúdialo, ¡ No te canses!

¡Empieza! ¡Tú tienes que saberlo todo!
Estás llamado a ser un dirigente.

¡Estudia, hombre en el asilo!

¡Estudia, hombre en la cárcel!

¡Estudia, mujer en la cocina!

¡Estudia, sexagenario!

Estás llamado a ser un dirigente.

¡Asiste a la escuela, desamparado!

¡Persigue el saber, muerto de frío!

empuña el libro, hambriento! ¡Es un arma!

Estás llamado a ser un dirigente.

No temas preguntar, compañero!

No te dejes convencer!

¡Compruébalo tú mismo!

Lo no sabes por ti,

No lo sabes

Repasa la cuenta,

Tu tienes que pagarla.

Apunta con tu dedo a cada cosa

Y pregunta: «Y esto, ¿de qué?»

Estás llamado a ser un dirigente.

Bertold Brecht

L'organització dels continguts en ESO segueix els acords de l'equip docent respecte a les necessitats de les diferents àrees i el desenvolupament cognitiu i social de l'alumnat. Així, al llarg del Primer curs s'estudia únicament Geografia, com es detallarà més avant; d'aquesta manera, es possibilita que l'alumnat vaja adquirint noves dinàmiques de treball, instruments i vocabulari, forçosament més especialitzat que a la matèria de Ciències Socials de Primària.

És tota aquesta experiència acumulada la que ens permet abordar el segon curs amb un bagatge metodològic i maduratiu adequat per a afrontar amb èxit l'estudi de l'evolució històrica de la humanitat. Al llarg del Segon curs s'estudia Història Antiga, com es detallarà més avant; d'aquesta manera, es possibilita que l'alumnat vaja assimilant i interioritzant les dinàmiques de treball, instruments i vocabulari encetats el curs anterior.

En Tercer d'ESO estudiem l'Edat Mitjana i l'Edat Moderna, i en 4t curs l'Edat Contemporània. Amb aquesta seqüenciació, a més d'adaptar-nos a l'evolució cognitiva i madurativa de l'alumnat, podem aconseguir una continuïtat en l'estudi de les diferents civilitzacions històriques, sense interrupcions temporals, i a més centrar-nos amb deteniment no tant en l'estudi concret de moltes civilitzacions sinó, especialment en els procediments utilitzats.

Continguts de ESO: Geografia

- El Planeta Terra.
- Els climes de la Terra.
- Els diferents paisatges.
- La diversitat cultural del món. Cultures i religions.
- Política i organització de les societats. Els països.

Continguts 2n ESO: Prehistòria i Història Antiga

- Introducció a la Història
- La Prehistòria
- Les civilitzacions hídriques: Egipte i Mesopotàmia.
- El món clàssic: Grècia
- La civilització romana

Continguts 3r ESO: Edat Mitjana i Edat Moderna

- La Caiguda de l'Imperi romà
- L'Islam
- L'Edat Mitjana
- Els grans descobriments geogràfics
- El Renaixement
- La construcció de l'Estat Modern: el Barroc

Criteris d'Avaluació

Els homes són imbècils i ignorants. D'aquí els ve la seua misèria. En lloc de reflexionar, es creuen el que els contem, el que els ensenyem. Triem caps i amos sense jutjar-los, amb un gust funest per l'esclavitud.

Gabriel Chevalier, La por

1. La finalitat educativa és contribuir a la formació de persones autònomes capaces de respectar la mateixa autonomia en altres persones. En aquest sentit, intentem que l'avaluació siga:

- a) Formativa, que ens permeta orientar, introduir canvis, etc.
- b) Contínua, que ens permeta avaluar tot el procés i no sols els resultats
- c) Integral, de tots els elements
- d) Individualitzada, atenent a les característiques de cada alumne
- e) Democràtica, amb criteris coneguts i assumits per tots/es

2. L'avaluació s'entén com una exigència interna de millora, que atén més al procés que al producte final. L'alumnat no sols ha de comprovar el que ha après, sinó també com ha arribat fins ací.

3) L'avaluació serà la conjunció de diferents apartats, tots igualment fonamentals i bàsics per a obtenir una avaluació final positiva

4) Els apartats a avaluar seran:

- a) el conjunt d'exercicis i activitats que conformen un pla de treball, en les respectives àrees
- b) la qualitat, presentació i ordre del pla de treball
- c) el desenvolupament progressiu d'hàbits de treball autònoms i actituds positives envers l'aprenentatge
- d) la cooperació i el respecte dels drets, idees i sentiments dels altres
- e) grau d'interès per l'activitat i ús adequat del material necessari
- f) l'evolució de la capacitat per a comunicar els seus coneixements, oralment i/o per escrit

5) El resultat de l'avaluació s'expressarà mitjançant una valoració qualitativa i quantitativa, amb la intenció d'ajudar, explicitant les dificultats i incidint en els aspectes positius

Instrumentos d'Avaluació

Treball conceptual

- Comprensió dels conceptes
- Relació entre els conceptes
- Anàlisi de textos, gràfiques i imatges
- Redacció de textos i apunts
- Estudi per als controls

Treball organitzatiu

- Búsqueda i selecció d'informació
- Compliment de les normes ortogràfiques
- Presentació dels escrits i apunts
- Puntualitat en l'entrega dels exercicis

Actitud en l'aula

- Puntualitat en l'entrada a classe
- Participació en classe
- Respecte a les companyes, professorat i material
- Ús de la llengua vehicular de la matèria

